

Nyere utviklingstrekk i Danmark

Hilde Olsen

9. februar 2018

Danmark har verdens beste pensjonssystem
– ifølge Mercers årlige ranking

Jeg skal si litt om

- Hovedtrekk i det danske pensjonssystemet
- Styrker og svakheter
- Hva skjer nå?

Hovedtrekk i det danske pensjonssystemet

- Pillar 1:
 - “Flat” basispensjon fra den offentlige folkepensjonen
 - ATP-pensjon (lovfestet supplerende ordning)
- Pillar 2:
 - Godt utviklet system for avtalebaserte tjenstepensjoner (arbeidsmarkedspensjoner)
- Pillar 3:
 - Supplerende individuelle pensjonsordninger

Basispensjoner fra folkepensjonen

- Opptjenes på basis av botid
- Ikke relatert til tidligere inntekt
- Grunnbeløp (maksimum ca. DKK 75 000 per år)
 - Behovsprøves mot lønns- og næringsinntekt over DKK 322 500
- Pensjonstillegg (maksimum ca. DKK 81 000 per år for enslig)
 - Behovsprøves mot **all** inntekt over DKK 60 000 (inkluderer andre pensjoner, kapitalinntekter etc.)

Behovsprøvdde tillegg for pensjonister

- Ældrecheck
 - Et spesielt tillegg til pensjonen for pensjonister med lave ytelser, ingen annen inntekt og svært begrenset finansiell formue
- Personlig tillegg
- Varmetillegg
- Helsetillegg
- Bostøtte

Behovsprøvingen er komplisert

Ytelse	Opptjent inntekt	Annen inntekt	Formue	Spesielle behov
Grunnbeløp	x			
Pensjons-tillegg	x	x		
Ældrecheck	x	x	x	
Varmetillegg	x	x		x
Bostøtte	x	x	x	x
Helsetillegg	x	x	x	x

ATP – lovfestet supplerende ordning

- Obligatorisk for
 - Arbeidstakere som jobber minst 9 timer per uke
 - De fleste stønadsmottakere
- Frivillig for selvstendig næringsdrivende
- Finansieres ved premie fra arbeidsgiver og arbeidstaker
 - Premien er ikke beregnet ut fra inntekt, men differensiert etter arbeidstid
 - Arbeidsgiver betaler 2/3 av premien, arbeidstaker 1/3
- Maksimal årlig ytelse er DKK 23 600
- Samme pensjonsalder som i folkepensjonen

Folkepensionsalderen økes

Fødselsdato	Folkepensionsalder
31.12.1953 eller tidligere	65 år
01.01.1954 – 30.06.1954	65 ½ år
01.07.1954 – 31.12.1954	66 år
01.01.1955 – 30.06.1955	66 ½ år
01.07.1955 – 31.12.1962	67 år
01.01.1963 –	68 år
Deretter knyttes til forventet levealder	

Muligheter til fleksibelt uttak

- Ingen mulighet for tidliguttak i folkepensjon og ATP
- Uttak av både folkepensjon og ATP kan utsettes i inntil 10 år
 - Det gis et ventetillegg som er tilnærmet aktuarisk nøytralt
 - Utsatt uttak av folkepensjon forutsetter at en arbeider 750 timer per år
- Som regel vil det lønne seg å utsette pensjonsuttak ved inntekt over ca. DKK 400 000

Efterlønsordningen – mulighet til tidlig avgang

- Må være medlem av en a-kasse
- Efterlønsalderen er gradvis økt til 62 år fra 2017
- Maksimal efterløn svarer til det vedkommende ville ha fått i dagpenger
- Lønn og andre godtgjørelser reduserer efterlønnen
- Faktisk eller potensielt mottak av arbeidsmarkedspensjon eller individuell pensjon reduserer efterlønnen

Arbeidsmarkedspensjoner

- Pensjonen er obligatorisk for alle som er omfattet av en tariffavtale
- Årlig innbetaling varierer, men ligger typisk i intervallet fra 12 prosent for lave inntekter til 18 prosent eller mer for høye inntekter
- Vanligvis betaler arbeidsgiver $\frac{2}{3}$ og arbeidstaker $\frac{1}{3}$ av premien
- Kjønnsnøytrale dødelighetstabeller
- Utbetaling har så langt kunnet starte 5 år før folkepensjonsalderen

“Restgruppen”

- Men noen faller utenfor tjenestepensjonssystemet
 - Mange selvstendig næringsdrivende
 - Arbeidstakere som ikke omfattes av tariffavtale
- Anslag tyder på at
 - Drøyt 1 av 10 sysselsatte betaler ikke inn til arbeidsmarkedspensjoner eller individuelle pensjoner
 - Om lag 1 av 5 har “utilstrekkelige” innbetalinger

Styrker og svakheter

- Det danske pensjonssystemet gir en god inntektssikring uten “for stor” belastning på offentlige budsjetter
- Men
 - Omfattende behovsprøving gir disinsentiver både til arbeid og egen pensjonssparing
 - En betydelig restgruppe faller utenfor de supplerende ordningene eller ender med svært lave innbetalinger

Hva skjer nå?

Tiltak for å bedre insentivene

- Øke mulighetene til pensjonssparing de siste 5 år før pensjonsalder, og som unntas fra behovsprøvingen
- Endringer av skatteregler for å stimulere til pensjonssparing
- Laveste pensjonsutbetalingsalder endres fra 5 år før folkepensjonsalderen til 3 år før
- Frivillig, skattefri tilbakebetaling av innbetalt etterlønsbidrag, forutsatt utmelding fra ordningen
- Større valgfrihet i utbetaling av ventetillegg i folkepensjon
- Opptjening av maksimal folkepensjon endres fra 40 års botid til å være 9/10 av perioden fra 15 år til folkepensjonsalderen

“Restgruppen”

Forslag om obligatorisk pensjonssparing for lønns- og stønadsmottakere med ingen eller lav pensjonssparing er så langt ikke fulgt opp

Oppsummering

Det klassiske dilemmaet mellom fordeling og insentiver treffer også verdens beste pensjonssystem!

